

สรุปบทเรียนจากการ พัฒนาความรู้

รอบการประเมินที่ 1 : ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

หลักสูตร

เรียนรู้ Prompt Engineering สู่ความเป็น
ผู้เชี่ยวชาญ AI

จัดทำโดย นายพนัสบดี รัชโสภาส

ตำแหน่ง นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการพิเศษ

ปัญญาประดิษฐ์ (AI) หมายถึงเทคโนโลยีการสร้างเครื่องจักรที่มีคุณลักษณะด้านสติปัญญาและความฉลาด
เหมือนมนุษย์ สามารถคิดและกระทำได้อย่างมีเหตุผล

ประเภทของ AI ได้แก่

- ๑ Generative AI ใช้สร้างเนื้อหาใหม่ เช่น ข้อความ ภาพ เสียง วิดีโอ
- ๒ Predictive AI ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเก่าเพื่อพยากรณ์อนาคต
- ๓ Discriminative AI ใช้สำหรับแยกแยะหมวดหมู่ของข้อมูล
- ๔ Statistical & Analytical AI ใช้วิเคราะห์ทำความเข้าใจ ติความข้อมูล เพื่อช่วยตัดสินใจ

ข้อดีของ Generative AI

สามารถสร้างเนื้อหาใหม่ได้หลายแบบ เช่น ข้อความ ภาพ เสียง วิดีโอ โดยการใช้คำสั่งเดียวกัน และ
สามารถช่วยสรุปเนื้อหาสำคัญของเอกสารได้

วัฏจักรระบบปัญญาประดิษฐ์ประกอบด้วย

- ๑ Design - รวบรวมข้อมูลเพื่อทำความรู้จักเนื้อหาที่ต้องการเรียนรู้
๒. Develop - ทำความเข้าใจข้อมูลและพัฒนาระบบการตัดสินใจเพื่อตอบสนองต่อเหตุการณ์
๓. Deploy - ทดสอบและนำไปใช้จริง และนำผลลัพธ์ที่ได้เข้าสู่ขั้นตอน Design เพื่อเรียนรู้ต่อไป

เครื่องมือที่เป็น Generative AI

๑. Transformer Model เป็นเทคโนโลยีในการทำความเข้าใจภาษาธรรมชาติของมนุษย์ ทำให้สามารถโต้ตอบกับมนุษย์ได้ เป็นพื้นฐานของการพัฒนา AI รูปแบบอื่น ๆ

๒. Large Language Model (LLM) เป็นโมเดลภาษาขนาดใหญ่เพื่อจำลองการเรียนรู้เหมือนสมองมนุษย์

๓. Diffusion Model เป็นโมเดลการสร้างภาพโดยการสร้างจุดสุ่มไปเรื่อย ๆ แล้วเปรียบเทียบภาพที่ได้กับสิ่งที่เคยเรียนรู้เพื่อระบุว่าเป็นภาพอะไร แล้วสุ่มภาพใหม่เรื่อย ๆ จนกว่าจะได้ภาพตามที่ต้องการ

๔. Generative Adversarial Networks (GAN) เป็นการเรียนรู้แบบคู่ขนานโดยสวมบทบาทผู้สร้างและผู้ตรวจสอบ โมเดลที่เป็นผู้สร้างจะพยายามสร้างเนื้อหาให้ตรงตามคำสั่ง ในขณะที่โมเดลที่เป็นผู้ทดสอบจะตรวจว่าตรงกับสิ่งที่ต้องการแค่ไหน และทั้งสองชุดจะเรียนรู้ไปพร้อมกันจนกว่าจะได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ

๕. Variational Autoencoders (VAES) เรียนรู้จากตัวอย่างข้อมูลจำนวนมากจนสามารถเข้าใจรูปแบบของข้อมูลชนิดนั้น และสามารถสร้างข้อมูลใหม่ได้เอง เช่น ให้ศึกษารูปสุนัขจำนวนมาก จนกระทั่งสามารถวาดรูปสุนัขได้ด้วยตัวเอง

ปัจจัยเพื่อพิจารณาแพลตฟอร์มเพื่อใช้งาน ประกอบด้วย

๑. วัตถุประสงค์การใช้งาน – ต้องการใช้งานอะไร และแพลตฟอร์มสามารถตอบสนองได้หรือไม่
๒. ความสะดวกในการใช้งาน – สามารถใช้งานได้ง่ายและสะดวกแค่ไหน
๓. ราคา – มีความเหมาะสมกับงบประมาณหรือไม่
๔. การอัปเดต – แพลตฟอร์มนั้นมีการปรับปรุงพัฒนาบ่อยแค่ไหน
๕. ความปลอดภัยของข้อมูล – มีมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลแบบใด และมาตรการเหล่านั้นน่าเชื่อถือมากน้อยแค่ไหน
๖. คุณภาพ - ผลงานที่ได้เป็นที่พอใจหรือไม่
๗. การปรับโมเดล - สามารถความยืดหยุ่นในการปรับปรุงแก้ไขโมเดลมาน้อยเพียงใด

ข้อจำกัดของ Generative AI

- ๑ ผลลัพธ์อาจไม่น่าเชื่อถือเกิดจากอาการหลงข้อมูลของ AI ทำให้สร้างข้อมูลที่ไม่ถูกต้องขึ้นมาเอง
- ๒ ต้องการใช้พลังงานสูง ทำให้ค่าใช้จ่ายในการฝึกฝนการใช้งานโมเดลสูง
- ๓ การเข้าถึงข้อมูลและประวัติการสนทนา อาจทำให้ข้อมูลรั่วไหลได้
- ๔ ปัจจุบันยังไม่มีมาตรฐานสากลของการใช้งาน AI
- ๕ ข้อจำกัดเกี่ยวกับความสมบูรณ์ของข้อมูล ข้อมูลบางอย่างมีไม่มากพอให้ AI ได้เรียนรู้ จึงไม่สามารถรู้จักกับสิ่งเหล่านั้นได้ เช่น กรณีของการสร้างภาพนาฬิกาที่ AI ยังไม่สามารถสร้างเข็มนาฬิกาให้ตรงตามเวลาที่ต้องการได้ เนื่องจากไม่มีภาพเข็มนาฬิกาที่ช่วงเวลาต่าง ๆ มากพอให้ AI เรียนรู้
- ๖ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีเทคโนโลยีให้ให้เรียนรู้และปรับตัวตลอดเวลา
- ๗ ปัญหาอคติที่เกิดจากการพัฒนา AI ที่ได้รับข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมมากพอ

Prompt Engineering คืออะไร

Prompt คือ ข้อความที่ผู้ใช้ส่งให้โมเดล Generative AI ทำตามคำขอหรือคำถาม และ Prompt Engineering คือ กระบวนการสร้าง Prompt ที่เหมาะสมให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ

ความสำคัญของ AI Prompt Engineering

๑. เพิ่มประสิทธิภาพ ให้ AI สามารถเข้าใจเป้าหมายของเราอย่างถูกต้อง
๒. ลดความกำกวม ทำให้ได้ผลลัพธ์ที่ตรงประเด็น
๓. ประหยัดเวลา ลดเวลาลองผิดลองถูกกับ Prompt ต่าง ๆ
๔. ปลดล็อคศักยภาพ ทำให้ใช้ประโยชน์จาก AI ได้เต็มที่

หลักการพื้นฐานของ AI Prompt Engineering

ในการป้อน Prompt ถ้าต้องการคำตอบที่กว้างและลึกซึ้ง ควรจะป้อนเป็นภาษาอังกฤษ สิ่งที่เราควรระวังก็คือ ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ให้รายละเอียดความต้องการที่เจาะจงให้มากที่สุด ทั้งนี้สามารถใช้วิธียกตัวอย่างคำตอบ เพื่อให้ AI ทราบว่าเราต้องการคำตอบแบบใด โดยควรยึดหลักดังต่อไปนี้

๑. ความชัดเจน – คำสั่งควรชัดเจนและเจาะจง
๒. บริบท – ให้อธิบายสิ่งที่จำเป็นครบถ้วน
๓. รูปแบบ – กำหนดรูปแบบของผลลัพธ์ที่ต้องการ
๔. การทดลอง – ทดลองสร้างคำสั่งและปรับปรุงคำสั่งเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ตรงความต้องการที่สุด

อีกเทคนิคหนึ่งคือการสวมบทบาทให้ AI เพื่อให้ได้คำตอบตรงตามบริบทที่ต้องการ โดยใช้รูปประโยคว่า "ให้คุณเป็น . . . ขอให้คุณ . . ." โดยคำตอบของคำถามที่ได้จะแตกต่างกันขึ้นกับบทบาทที่ AI ได้รับ เช่น หากถามว่า "ให้คุณเป็นครูระดับประถม/มัธยม/มหาวิทยาลัย ขอให้อธิบายหลักการของแรงเสียดทานให้เข้าใจง่ายที่สุด" คำตอบที่ได้จะไม่เหมือนกัน โดย AI ให้คำตอบที่สอดคล้องกับบทบาทที่ตัวเองได้รับ นอกจากนี้เราสามารถกำหนดรูปแบบคำตอบที่ต้องการได้ เช่น ให้อ่านบทความและสรุปเนื้อหาโดยจัดลำดับความสำคัญ แยกประเด็นเป็นข้อ ๆ อธิบายให้กระชับที่สุด เหมาะสำหรับให้ผู้บริหารอ่านเพื่อประกอบการวางแผนพัฒนางาน

ตัวอย่าง prompt ที่รัดกุมและเจาะจง "ให้คุณเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด ขอให้คุณวิเคราะห์ผลประกอบการย้อนหลังสามปีของบริษัท ABC แสดงข้อมูลเปรียบเทียบ รายได้ กำไร ขาดทุน ในแต่ละปีเป็นกราฟแท่ง วิเคราะห์ผลลัพธ์จากกลยุทธ์ที่บริษัทใช้ พร้อมให้คำแนะนำเพื่อการตลาดสำหรับปีถัดไปสำหรับผู้บริหาร โดยระบุเป็นข้อ ๆ เรียงลำดับตามความเสี่ยง พร้อมประเมินโอกาสความสำเร็จของแต่ละข้อ"

ตัวอย่างเครื่องมือ AI ด้านข้อความ

ChatGpt ข้อดีคือหากใช้แบบเสียค่าใช้จ่ายจะสามารถเชื่อมแพลตฟอร์มกับแอปพลิเคชันอื่น ๆ ได้ เช่น สามารถลงปลั๊กอินเพื่อสร้างสไลด์ใน Canva ได้

Gemini ข้อดีคือมีฐานข้อมูลจาก search engine ของ Google ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเสมอ

Copilot มีจุดเด่นที่การสร้างรูปภาพต่าง ๆ ที่เสมือนจริงยิ่งขึ้น

Claude เหมาะสำหรับงานวิจัย สามารถอ่านและประมวลผลข้อมูลจากเอกสารยาว ๆ ได้ดี

ตัวอย่างเครื่องมือ AI ด้านรูปภาพและวิดีโอ

Canva ใช้เมนู Dream Lab สร้างภาพและวิดีโอได้โดยการป้อนคำสั่งเป็นข้อความ รูปภาพ โดยสามารถกำหนดลักษณะกราฟิก และสัดส่วนภาพที่ต้องการได้ และยังสามารถตกแต่งภาพต่อได้ทันที

BotNoi Voice ใช้สร้างเสียงจากข้อความ สามารถเลือกได้ทั้งแบบสร้างเสียงแบบทั่วไปด้วยการพิมพ์ข้อความ กำหนดน้ำเสียง ความเร็วในการพูด และความดังได้ หรือสร้างเสียงเพื่อใช้เป็นโฆษณาออนไลน์ได้ โดยสามารถกำหนดชนิดผลิตภัณฑ์ ชื่อแบรนด์ ราคา สไตล์การขาย รูปแบบเนื้อหา ข้อมูลโปรโมชั่น กลุ่มเป้าหมาย จุดเด่นของสินค้า และข้อมูลอื่น ๆ AI จะสร้างเนื้อหาและเสียงพูดให้ได้โดยอัตโนมัติ

นอกจากนี้ เราสามารถใช้ผลงานจาก AI หลายตัวช่วยสร้างงานได้ เช่น สร้างวิดีโอด้วย Canva และ นำเข้าไฟล์เสียงที่ได้จาก BotNoi Voice มาประกอบเป็นวิดีโอที่สมบูรณ์ได้

ข้อสรุปและแนวคิดในการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาองค์กร

AI เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสนับสนุนการทำงานด้านต่าง ๆ ช่วยให้สามารถทำงานได้สะดวกมากขึ้น ทั้งนี้ในการนำ AI มาประยุกต์ใช้นั้น ควรมีหลักพิจารณาดังนี้

๑. พิจารณาเลือก AI ที่มีความเหมาะสมกับงานในความรับผิดชอบ
๒. ใช้งาน AI โดยตระหนักถึงข้อจำกัดของการทำงานของ AI
๓. ใช้ Prompt อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรัดกุม ระบุขอบเขตของคำถาม-คำตอบอย่างชัดเจน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ถูกต้อง
๔. เรียนรู้ที่จะประยุกต์ใช้ AI หลาย ๆ ตัวร่วมกันเพื่อให้ได้ผลงานที่ตรงกับความต้องการมากที่สุด
๕. ใช้ AI อย่างรู้เท่าทัน คำนึงถึงความปลอดภัยของข้อมูลและการรักษาความลับขององค์กร
๖. สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับจาก AI ก่อนที่จะนำไปใช้งาน เช่น ในการเขียน prompt ควรให้ AI ระบุที่มาของข้อมูลเพื่อให้ทราบแหล่งที่มา และพิจารณาความน่าเชื่อถือของที่มาเหล่านั้นเพื่อตัดสินใจว่าควรนำข้อมูลที่ได้จาก AI ไปใช้งานหรือไม่

แหล่งที่มา

หลักสูตร : เรียนรู้ Prompt Engineering สู่ความเป็นผู้เชี่ยวชาญ AI

ด้านการพัฒนา : ทักษะด้านดิจิทัล

บรรยายโดย : นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนั กวิทย์บริการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ : สถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล Thailand Digital Government Academy (TDGA)

วิธีการพัฒนาตนเอง : e-learning

วันที่ได้รับการฝึกอบรม : 14 ก.พ. 2569 สถานที่ : บ้านพักส่วนตัว